

Jak związać szkołę i uczniów z lokalnym środowiskiem doświadczenia projektu „Z Małej Szkoły w Wielki Świat”

Elżbieta Tołwińska-Królikowska

Geneza projektu

- Doświadczenie Federacji Inicjatyw Oświatowych 12 lat wspierania społeczności lokalnych w ratowaniu zamykanych wiejskich szkół – pomoc w tworzeniu nowych organów prowadzących: Stowarzyszeń Rozwoju Wsi.
- Przekonanie, że mała wiejska szkoła ma specyficzną rolę - centrum rozwoju wsi: społecznego, kulturalnego, sportowego, ma motywować i inspirować do wspólnych działań w środowisku.
- Przekonanie, że istnienie małych wiejskich szkół jest bardzo ważne dla zwiększenia szans sukcesu dzieci w dalszej edukacji i rozwoju terenów wiejskich - trzeba je wspierać i promować.

Słabe strony małych wiejskich szkół

- odległość od centrów kultury i nauki, zasobów edukacyjnych takich jak biblioteki, domy kultury, muzea
- odległość od placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych,
- osamotnienie nauczycieli – specjalistów przedmiotowych – na ogół to tylko jedna osoba w szkole,
- nieprzystosowanie programów nauczania i podręczników do warunków lokalnych – dzieci zdobywają wiedzę o Warszawie czy Krakowie, ale nie o swojej miejscowości i gminie,
- konieczność prowadzenia nauczania w klasach łączonych, postrzeganych jako rozwiązanie zaniżające poziom nauczania,
- często słabszy rozwój społeczny i większa nieśmiałość dzieci wiejskich - mniejsza liczba kontaktów z innymi ludźmi.

Mocne strony małych wiejskich szkół

- mała liczba uczniów w szkole i w poszczególnych klasach i fakt, że wszyscy mogą się poznać osobiście, indywidualizacja nauczania,
- mało liczne grono pedagogiczne, które ma dzięki temu ułatwioną współpracę, działania interdyscyplinarne,
- wielkość szkoły jako instytucji – ułatwiająca wprowadzanie zmian organizacyjnych,
- przyjazne najbliższe otoczenie szkoły, które identyfikuje się z nią i uważa za swoją,
- łatwość wyjścia z uczniami – prowadzenia zajęć dydaktycznych w „rzeczywistym” świecie.

Uzyskaliśmy środki z...

z małej **szkoły**
w wielki **świat**

Konkurs Ministerstwa Edukacji Narodowej

„Ponadregionalne programy rozwijania umiejętności uczniów w zakresie kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych...”

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki
- Priorytet III „Wysoka jakość systemu oświaty”
- Działanie 3.3. „Poprawa jakości kształcenia”
- Poddziałanie 3.3.4 „Modernizacja treści i metod kształcenia”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Cele projektu

1. Wsparcie uczniów w rozwijaniu trzech kompetencji kluczowych:

- matematycznych i podstawowych kompetencji naukowo-technicznych,
- społecznych i obywatelskich,
- umiejętności uczenia się.

2. Rozwój ruchu naukowego Małych Szkół

3. Wypracowanie nowego modelu małej wiejskiej szkoły

Beneficjenci projektu

Uczniowie 119 małych wiejskich szkół podstawowych z 9 województw: mazowieckiego, warmińsko-mazurskiego, kujawsko-pomorskiego, pomorskiego, wielkopolskiego, lubuskiego, zachodniopomorskiego, dolnośląskiego, opolskiego, w tym:

- 46 szkół z liczbą uczniów 71-110 (w klasach I-VI)
- 73 szkoły z liczbą uczniów do 70 (w klasach I-VI)

Wybraliśmy metodę projektu edukacyjnego

- pozwala rozwinąć zarówno wiedzę jak i umiejętności oraz kształtować postawy;
- jest interdyscyplinarna;
- umożliwia wspólną pracę uczniów w różnym wieku;
- umożliwia każdemu uczniowi wykorzystanie jego zasobów, różne formy ekspresji, bezpieczne trenowanie nowych umiejętności;
- dobrze przygotowuje do dalszej edukacji.

Jak pracujemy

- Nauczyciel pracuje z grupą projektową złożoną z wszystkich uczniów z trzech roczników: klas 1-3 lub klas 4-6 (w b. małych szkołach: klas 1-6),
- uczniowie w tych grupach uczą się od siebie nawzajem, tworzą wspólnotę szkolną (a nie klasową),
- w każdym projekcie stosujemy ocenianie kształtujące wspiera ono świadome rozwijanie wybranych kompetencji.

Organizacja pracy

- każdy uczeń w ciągu roku szkolnego uczestniczy w 4 projektach edukacyjnych matematyczno-przyrodniczych i 4 projektach społeczno-obywatelskich (zgodne z podstawą programową),
- każdy z nich to 16-20 h dyd., razem to 64-80 h/rok,
- różna organizacja pracy np. dni projektowe.

Co jest dla nas ważne w realizacji każdego z projektów

- aby uczniowie korzystali z różnorodnych źródeł wiedzy środowiska lokalnego,
- aby włączali w działania rodziny i innych mieszkańców wsi,
- aby poznali i uwzględniali w swoich działaniach potrzeby i możliwości lokalne,
- aby wykorzystywali maksymalnie wszystkie lokalne zasoby.

Jakie kompetencje matematyczno-przyrodnicze rozwijamy

- umiejętność rozumowania w sposób matematyczny oraz stosowania głównych zasad i procesów matematycznych (mierzenie, skala) w sytuacjach codziennych
- umiejętność posługiwania się danymi naukowymi (oraz narzędziami i urządzeniami technicznymi) do osiągnięcia celu bądź podjęcia decyzji; umiejętność wyciągnięcia wniosku na podstawie dowodów
- wrażliwość na skutki, jakie podejmowane działania mogą przynosić poszczególnym ludziom, ich społecznościom, a także całej Ziemi

Jak to robimy

- Uczniowie - badacze samodzielnie odkrywający znaczenie poznawanych pojęć
- Wykonują eksperymenty sprawdzające zasadność poznanych twierdzeń, co ma przełożenie na praktyczne działania
- Przykłady: własnoręcznie zebrane i ususzone zioła, zbudowanie własnej stacji meteorologicznej, zrobienie własnej kampanii na rzecz ochrony wody, uszycie samodzielnie zaprojektowanych mundurków, zaplanowanie i organizacja rajdu rowerowego, budowanie własnoręcznie zaplanowanych latawców lub kalejdoskopów, sporządzanie map, makiet

Rezultaty

- Wyjście z murów szkoły do społeczności lokalnej – początki współpracy partnerskiej
- Odkrycie lokalnego bogactwa środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego
- Deklaracje ograniczenia zużycia wody przez dzieci i mieszkańców
- Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów w szkołach
- Zupełnie nowe spojrzenie uczniów i nauczycieli na matematykę – można jej uczyć (się) bez książki!

Jakie kompetencje społeczne i obywatelskie rozwijamy

- zainteresowanie przeszłością i przyszłością swojej okolicy oraz jej rozwojem społeczno-gospodarczym,
- wyrażanie własnej opinii oraz udział w procesach decyzyjnych,
- konstruktywne uczestnictwo w działaniach społeczności lokalnej i sąsiedzkiej.

Kompetencje społeczne są bazą kompetencji obywatelskich.

Kompetencje społecznie „ćwiczymy”, a potem poddajemy refleksji.

Kompetencje obywatelskie: dostarczamy wiedzę oraz stwarzamy dzieciom okazję do doświadczania ich.

Jak to robimy

- Dzieci realizują zadania prowadzące do wywarcia wpływu na życie szkoły: formułują zasady, które w szkole są ważne, badają potrzeby uczniów, przedstawiają dyrekcji szkolne problemy, prowadzą debaty
- Dzieci poznają okolicę: badają jej historię i związki ze światem, przeprowadzają wywiady z mieszkańcami, tworzą przewodniki po miejscowości, nagrywają audycje radiowe i filmy, badają opinie o działaniach gminy i prezentują raport radnym, organizują czas przedszkolakom itp

Rezultaty

- Uczniowie uzyskali realny wpływ na działania szkoły
- Uczniowie stali się częstymi gośćmi w urzędzie gminy
- Mieszkańcy wsi przyzwyczaili się do działań uczniów na terenie wsi – chętnie w nich uczestniczą
- Wielu mieszkańców wsi nie goszczących do tej pory w szkole teraz w niej bywa
- I uczniowie i dorośli lepiej poznali wieś i siebie nawzajem
- Uczniowie spowodowali zmiany w swoim środowisku lokalnym

Wierzymy, że...

... w wyniku działań projektowych uczniowie dobrze poznają swoje miejscowości, silniej się z nimi zwiążą i pokochają je, bo tylko wtedy zechcą do nich kiedyś wrócić i czynić lepszymi miejscami do życia.

z małej **szkoły**
w wielki **świat**

więcej o projekcie www.malaszkoła.pl

System Ewaluacji Oświaty
Nadzór pedagogiczny

KAPITAŁ LUDZKI

era ewaluacji

ORE

Centralna
Rada
Ewaluacji

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NAUKOWEJ

UNIWERSYTET
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

OPERA KAPITAŁ LUDZKI
współfinansowany przez
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kto realizuje projekt

Lider:

Federacja Inicjatyw Oświatowych

Partnerzy:

Fundacja Wspierania Aktywności
Lokalnej FALA

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska

Fundacja Civis Polonus

Szkoła Wyższa Przymierza Rodzin

